

DERLEME

ŞİDDETİN FARKLI BİR YÜZÜ: FLÖRT ŞİDDETİ, ETKİLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER*

Sevda YILDIRIM**

Füsun TERZİOĞLU***

Alınış Tarihi: 13.02.2017

Kabul Tarihi: 13.12.2018

ÖZET

Şiddetin alt dallarından biri olan ve genellikle ergenler ve gençleri etkileyen flört şiddeti "çiftlerin flört ilişkisinde birbirine karşı sözel, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet ya da şiddet içeren davranışlar uygulaması ve birbirlerinin davranışlarına sosyal kısıtlamalar getirmesidir". Flört şiddeti sadece endişe verici yaygınlığı nedeniyle değil, fiziksel ve zihinsel sağlık üzerine olan olumsuz etkileri nedeniyle de toplumda görülen önemli bir problemdir. Flört şiddetinin neden olduğu bazı sorunlar anksiyete, depresyon, intihar girişimleri, alkol kullanımı ve riskli cinsel davranışlardır. Flört şiddeti; fiziksel, psikolojik/duygusal, sözel ve cinsel şiddet olarak ortaya çıkmaktadır ve ebeveynler tarafından cezalandırılma, flört şiddeti mağduru arkadaşın varlığı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel kalıp yargıların benimsenmesi, alkol/madde kullanımı gibi bazı faktörler flört şiddeti riskini arttırmaktadır. Sorunun çözümüne yönelik olarak atılması gereken adımlar flört şiddeti farkındalığının artırılması ve risk faktörlerinin tanımlanmasıdır. Flört şiddetinin önlenmesi, tanınması ve tedavisine yönelik olarak hemşirelerin de önemli rolleri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet; Gençler; Risk Faktörleri; Hemşirelik

ABSTRACT

A Different Side of Violence: Dating Violence, Effects and Influencing Factors

Dating violence, one of the sub-branches of violence, usually affects adolescents and young people, is that " couples commit verbal, sexual, emotional and physical violence or display violent behaviors against each other, and bring social restrictions on each other's behaviors in dating relation ". Dating violence is an important problem in society not only due to worrisome prevalence but also because of its negative effects on physical and mental health. Some of the problems that arises as a result of dating violence are anxiety, depression, suicide attempts, alcohol use and risky sexual behavior. Dating violence includes physical, psychological / emotional, verbal and sexual violence and some factors such as parental punishment, have a friend who has been exposed to dating violence, alcohol and substance use and have traditional attitudes towards gender roles increase the risk of dating violence. The steps that need to be taken to solve the problem are increasing the awareness of dating violence and defining risk factors. Nurses also play important roles in prevention, diagnosis and treatment of dating violence.

Keywords: Violence; Teenagers, Risk Factors; Nursing

GİRİŞ

Şiddet, günümüzde hem dünya hem de Türkiye’de toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumda şiddet içeren olayların arttığı, gençleri de kapsayacak şekilde yaygınlaştığı gözlenmektedir ve gençler daha fazla risk altında kalmaktadır (Ali ve Ali 2015). Kişilerarası şiddet türlerinden biri olan flört şiddeti, Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (2014) tarafından bireylerin flört ilişkisi içerisinde birbirlerine karşı kasıtlı ya da kasıtsız olarak fiziksel, psikolojik, duygusal ya da cinsel şiddet içeren davranışlar uygulaması şeklinde

tanımlanmıştır (Vagi, Olsen, Basile ve Vivolo-Kantor 2015) ve 16-24 yaş arası gençlerde görülen şiddet türlerinin yaygın olan bir formudur (Olson, Rickert ve Davidson 2004). 2013 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan Ulusal Gençlik Risk Davranışı çalışma sonuçlarına göre, flört ilişkisi olan kadınların %20,9’u ve erkek öğrencilerin de %10,4’ü son 12 ay içerisinde flört şiddetinin farklı türlerine maruz kaldığını ifade etmiştir (Vagi, Olsen, Basile ve Vivolo-Kantor 2015). Karsberg, Bramsen, Lasgaard ve Elklit (2018) tarafından 2934 Danimarkalı 8.sınıf

*Bu çalışma, 21-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Kocaeli’de düzenlenen 3. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları Toplumsal Algı Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD. (Arş. Gör.), Orcid ID: 0000-0002-9883-5545, e-posta: yldrmsvda@gmail.com

*** Sorumlu Yazar: Atılım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, (Prof. Dr.), Orcid ID: 0000-0002-8457-0048, e-posta: fusun.terzioglu@atilim.edu.tr

öğrencileri ile yapılan çalışmada, öğrencilerin %32.2'sinin duygusal, %11.2'sinin fiziksel ve %10.6'sının da cinsel flört şiddetine maruz kaldığı ve %20.6'sının duygusal, %6'sının fiziksel ve %2.1'inin de cinsel flört şiddeti uyguladığı belirtilmiştir. Tanzania'da 1113 erkek ve 226 kadın ile yapılan çalışmada, son 12 ay içerisinde, kadınların %35,8'inin, erkeklerin de %34,8'inin flört şiddetinin herhangi bir şeklini yaşadığı saptanmıştır (Mulawa, Kajula, Yamanis, Balvanz, Kilonzo ve Maman 2018). İsviçre'li öğrenciler ile yapılan çalışmada da öğrencilerin %48,8'inin flört şiddetine maruz kaldığını ve %41,9'unun fiziksel flört şiddeti uyguladığı belirlenmiştir (De Puy, Hamby ve Lindemuth 2015). Ülkemizde 500 üniversite öğrencisi kadın ile yapılan çalışmada ise, öğrencilerin %88'i duygusal, %22,2'si sözel, %21,4'ü ekonomik, %16,4'ü fiziksel, %7,2'si cinsel flört şiddetine maruz kaldığını ifade etmiştir (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz, 2018). Niğde'de yapılan bir başka çalışmada da öğrencilerin %14,8'i flört ilişkisinde şiddete maruz kaldığını ifade ederken, şiddet uyguladığını ifade edenlerin oranı da %17,2'dir (Özdere ve Kürtül 2018). Bu derlemenin amacı, şiddetin farklı bir yüzü olan flört şiddeti, etkileri ve flört şiddetini etkileyen faktörler konusunda farkındalığı arttırmak ve flört şiddeti konusunda hemşirelerin rollerini incelemektir.

Flört Şiddetinin Türleri

Flört şiddeti, ilişki içerisinde öğrenilen modellerin yetişkinlik döneminde de devam ederek şiddete dönüşme ihtimalinin yüksek olması ile aile içi şiddete kadar uzanabilmektedir (O'Keefe 2005). Ortaya çıkış açısından da flört şiddeti fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve sözel/duygusal şiddet olmak üzere geniş bir yelpazeye sahiptir. Flört şiddeti fiziksel boyutu içerisinde silah ile saldırma, dövme, yakma, boğma, ısırma, tırmalama ve tokat atma gibi davranışları barındırmaktadır (Foshee, Bauman, Linder, Rice ve Wilcher 2007). Görmezden gelme, tehdit etme, azarlama, sert bir şekilde eleştirme, küfür etme, küçümseme, aşağılama gibi davranışlar da flört şiddetinin psikolojik/duygusal veya sözel şiddet boyutu içerisinde yer almaktadır (Offenhauer ve Buchalter 2011). Cinsel ilişkiye ve cinsel davranışlara zorlama gibi davranışlar da cinsel flört şiddeti içerisinde yer almaktadır (Şenol ve Yıldız 2013). Flört şiddeti, diğer şiddet türlerinde olduğu gibi, sadece fiziksel olarak değil, psikolojik/duygusal/sözel ve cinsel olmak üzere çok farklı boyutlarda karşımıza çıkmakta ve gençleri bu süreç içerisinde hem fiziksel hem de psikolojik olarak farklı açılardan etkilemektedir.

Flört Şiddetinin Etkileri

Flört şiddeti hem zihinsel ve fiziksel sağlık üzerine olan olumsuz etkileri hem de endişe verici yaygınlığı nedeniyle toplumun önemli problemlerinden biridir (Callahan, Tolman ve Saunders 2003). Flört şiddetinin neden olduğu psikososyal sorunlardan bazıları anksiyete ve depresyondur. Flört şiddeti içerisinde yer alan gençlerin daha fazla oranda depresif ve anksiyete semptomlarını gösterdiği belirtilmektedir (Garthe, Sullivan ve Behrhorst 2018; Van Ouytsel, Ponnet ve Walrave 2017). Ayrıca olumsuz duygusal durumlar ve zihinsel sağlık ile ilişkili öfke durumları da flört şiddeti ile ilişkili sorunlar içerisinde yer almaktadır (Kaukinen 2014) ve yaşanan flört şiddeti bireylerin benlik saygısının azalmasına neden olmaktadır (Van Ouytsel, Ponnet ve Walrave 2017). Flört şiddeti, psikososyal sorunların yanında fiziksel sorunlar ve bazı riskli davranışları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan biri de intihar düşüncesi ve intihar girişimidir (Nahapetyan, Orpinas, Song ve Holland 2014). Baker, Helm, Bifulcu ve Chung-Do (2015) tarafından 39 lise öğrencisi ile Hawai'de yapılan odak grup görüşmesine sonucuna göre, flört şiddetine maruz kalan gençlerin kendine zarar verme ve intihar eğilimleri artmaktadır. Ayrıca, şiddetli bir ilişki içerisinde yer alan gençler, şiddetin sonuçları ile baş edebilmek için alkol ve madde kullanımına yönelebilmektedir (Baker, 2016; Parker ve Bradshaw 2015). Bunun yanında, şiddet içeren ilişki yaşayan kadınlarda riskli cinsel davranışlar da daha fazla oranda görülmektedir (Kaukinen 2014). Rizzo, Joppa, Barker, Zlotnick, Warren, Saint-Eloi Cadely ve arkadaşları (2017) tarafından 109 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada, katılımcıların %44'ünün vajinal cinsel ilişki yaşadığı ve bunların %35'inin kondom kullanmadığı belirtilmiştir. Bu durum, gençlerin gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini arttırmakta ve sağlığın sürdürülmesi risk altına girmektedir.

Flört Şiddetini Etkileyen Faktörler

Flört şiddetinin ortaya çıkmasına neden olan bazı faktörler bulunmaktadır ve yaşamın erken dönemindeki aile süreçleri, gençlik döneminde flört şiddetinin ortaya çıkmasında önemli rol oynayan faktörlerden biridir. Ebeveynleri tarafından ilgisiz davranılan (Livingston, Eiden, Lessard, Casey, Henrie, Leonard 2018; Earnest ve Brady 2016), cezalandırılan (Temple, Choi, Reuter, Wolfe,

Taylor, Madigan ve ark. 2018) ve çocukluk döneminde kötü muamele gören gençlerde flört şiddetinin ortaya çıkma ihtimali artmaktadır (Cascardi ve Jouriles 2018; Cohen, Shorey, Menon ve Temple 2018; Davis, Masters, Casey, Kajumulo, Norris ve George 2018). Auslander ve arkadaşlarının (2018) belirttiğine göre de, 12-19 yaş arasındaki 234 kız çocuğu ile yapılan araştırma sonucunda, çocukluk döneminde kötü muameleyle maruz kalan kişilerin, adölesan dönemde flört şiddetine maruz kalma ihtimali artmaktadır. Yapılan bir çalışmaya göre de, aile içi şiddete maruz kalan genç kadınların flört ilişkisinde şiddet uygulama ya da şiddete maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Choi ve Temple 2016). Çocukluk döneminde cinsel tacize uğrayan erkeklerin de, flört ilişkisi içerisindeki cinsel şiddeti daha fazla destekledikleri belirtilmektedir (Debowska, Boduszek ve Willmott 2017).

Çocukların doğrudan şiddete maruz kalmasının yanında, ebeveynleri arasındaki şiddete tanıklık etmeleri de flört şiddetine maruz kalma veya şiddet uygulama olasılığını arttırmaktadır (Callaghan, Alexander, Sixsmith ve Fellin 2018; Gonzalez-Mendez, Yanes ve Ramirez-Santana 2017; Hébert, Moreau, Blais, Lavoie ve Guerrier 2017; Izaguirre ve Calvete 2017; Gage 2016). Karlsson, Temple, Weston ve Le (2016)'nin belirttiğine göre de ebeveynler arasındaki şiddete tanıklık eden çocuklarda hem flört şiddeti ihtimali artmaktadır hem de flört şiddetini daha fazla oranda desteklemektedirler. Aileye ait önemli özelliklerden biri olan ebeveynlerin eğitim durumu ve sosyoekonomik düzeyleri de flört şiddetini etkileyen faktörlerden biridir. Ebeveynlerinin eğitim durumu ve sosyoekonomik düzeyi düşük olan gençlerde flört şiddetinin görülme oranı daha yüksektir (Black, Chido, Preble, Weisz, Yoon, Delaney-Black ve ark. 2015). Temple, Choi, Reuter, Wolfe, Taylor, Madigan ve Scott (2018) tarafından da ebeveynlerinin eğitim düzeyi düşük olan gençlerin flört ilişkilerinde daha fazla oranda fiziksel şiddet uyguladıkları belirtilmiştir.

Ailenin yanında, içerisinde yaşadığımız toplum da şiddete olan bakış açımızı ve şiddet eğilimimizi etkilemektedir. Afrikan Amerikan gençlerle yapılan bir çalışmada, okulda ve toplumda şiddete maruz kalan gençlerin flört şiddetini daha fazla destekledikleri ve daha fazla oranda flört şiddeti uyguladıkları ya da flört şiddetine maruz kaldıkları saptanmıştır (Black, Chido, Preble, Weisz, Yoon, Delaney-Black ve Lewandowski 2015). Johnson, Parker, Rinehart,

Nail ve Rothman (2015) tarafından yapılan sistematik derleme çalışmasında, şiddet içeren suçlar, seks ticareti, uyuşturucu satışı gibi yasadışı eylemler ve sapkın davranışların olduğu bir çevrede büyüyen çocuklarda fiziksel flört şiddeti olasılığının arttığı belirtilmiştir.

Flört şiddetine ilişkin risk faktörlerinden bir diğeri de kişinin flört şiddeti ile ilgili önceki deneyimleridir (Mulawa, Kajula, Yamanis, Balvanz, Kilonzo ve Maman 2018). Jouriles, Choi, Rancher ve Temple (2017) tarafından yapılan çalışmada, daha önce fiziksel flört şiddetine maruz kalan gençlerde, ilerleyen dönemlerde de fiziksel flört şiddetine maruz kalma olasılığının arttığı belirtilmiştir. Sağlıksız yaşam tarzı alışkanlıkları içerisinde yer alan aşırı alkol kullanımı da flört şiddetine ilişkin risk faktörleri içerisinde yer almaktadır. Yapılan çalışmalar alkol kullanan gençlerin flört şiddetini daha fazla desteklediğini ve daha fazla oranda flört şiddeti içerisinde yer aldığını göstermektedir (Mulawa, Kajula, Yamanis, Balvanz, Kilonzo ve Maman 2018; Haynes, Strauss, Stuart ve Shorey 2018; Choi, Elmquist, Shorey, Rothman, Stuart ve Temple 2017; Parker, Debnam, Pas ve Bradshaw 2016; Niolon, Vivolo-Kantor, Latzman, Valle, Kuoh, Burton ve ark. 2015). Benzer şekilde, madde kullanımı da çiftler arasındaki flört şiddeti ihtimalini arttırmaktadır (Van Ouysel, Torres, Choi, Ponnet, Walrave ve Temple 2017; Shorey, Fite, Choi, Cohen, Stuart ve Temple 2015). Johnson, LaValley, Schneider, Musci, Pettoruto ve Rothman (2017) tarafından yapılan meta-analiz çalışmasında, esrar kullanımının fiziksel flört şiddetine uğrama ihtimalini %54; fiziksel flört şiddeti uygulama ihtimalini de %45 oranında arttırdığı belirtilmiştir. Yapılan bir başka çalışmada erken yaşta alkol kullanan ve daha önce esrar kullanmış olan gençlerin, kullanmayanlara göre flört ilişkisinde şiddete maruz kalma olasılıklarının daha fazla olduğu belirtilmiştir (Van Ouysel, Ponnet ve Walrave 2017).

Günlük yaşantımızın büyük bir bölümünde karşımıza çıkan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar da flört şiddetine yönelik tutumları ve flört şiddetini etkileyen önemli faktörlerden biridir (Qu, Wang ve Zhao 2018; Reyes, Foshee, Niolon, Reidy ve Hall 2016; Reidy, Smith-Darden, Cortina, Kernsmith ve Kernsmith 2015). Gressard, Swahn ve Tharp (2015) tarafından yapılan çalışmada daha yüksek oranda cinsiyet eşitsizliğine ilişkin bakış açısına sahip olan adölesan kadınların, daha fazla oranda fiziksel flört şiddetine maruz kaldıkları belirtilmiştir. Erkek öğrenciler ile yapılan bir

başka çalışmada da cinsiyet eşitliği ve ataerkil kültürel normlara ilişkin geleneksel bir bakışı açısına sahip olan gençler arasında fiziksel ve psikolojik flört şiddeti olasılığının daha fazla olduğu belirtilmiştir (Ozaki ve Otis 2017). Benlik saygısı da, flört şiddeti riskini arttıran faktörlerden birisidir. Diaz-Aguado ve Martinez (2015) tarafından, 4147 erkek ile İspanya’da yapılan bir çalışmada, benlik saygısı düşük olan erkeklerin, erkek egemenliğini ve kadınlara karşı şiddeti daha fazla oranda destekledikleri, problemlerin çözümünde şiddeti tercih ettikleri belirtilmiştir. Yapılan bir başka çalışmada da spor aktivitelerine katılım yoluyla kadınların benlik saygısının yükseldiği ve daha az oranda flört şiddeti deneyimledikleri belirtilmiştir (Milner ve Baker 2017).

Flört şiddetinin ortaya çıkışı açısından, cinsiyet de önemli bir faktördür. Yapılan çalışmalar, erkeklerin flört şiddetinin daha fazla desteklediklerini göstermektedir (Black, Chido, Preble, Weisz, Yoon, Delaney-Black ve Lewandowski 2015). Tüm faktörlerin yanında, flört şiddetine yönelik tutumlar da flört şiddetinin önemli belirleyicilerinden biridir ve eğer kişinin flört şiddetine yönelik tutumu destekleyici ise, flört şiddeti içeren bir ilişki içerisinde yer alma ihtimali de daha fazladır (Foshee, Reyes, Chen, Ennett, Basile, DeGue ve ark. 2016; De Puy, Hamby ve Lindemuth 2015).

Flört şiddetine neden olan risk faktörlerinin tanımlanması, flört şiddetinin önlenmesine yönelik birincil ve ikincil koruma programlarının geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Şiddetin önlenmesine yönelik olarak çeşitli programlar düzenlenmiş olmamakla birlikte, yasal düzenlemelerin yapılmış olması da ayrıca önem teşkil etmektedir.

Flört Şiddetine Yönelik Önleme Programları ve Yasal Boyut

Amerika Birleşik Devletleri’nin 14 eyaletinde (Connecticut, Florida, Georgia, Illinois, Massachusetts, Nebraska, New Jersey, Ohio, Pennsylvania, Rhode Island, Tennessee, Texas, Virginia ve Washington) 2011 yılı Mart ayı itibarıyla gençlerin flört şiddeti konusunda eğitim almalarına yönelik olarak yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca California, Georgia, Maryland, Oregon ve Texas’ta da benzer mevzuatlar bulunmaktadır (Offenhauer ve Buchalter 2011). Arizona Eyalet Yasası’na göre, 7.sınıftan 12.sınıfa kadar veren okullarda flört şiddetinin tanımı, flört şiddetinin saptanmasına ilişkin belirtiler ve sağlıklı bir flört ilişkisinin özellikleri konusunda, eğitim müfredatının sağlık

ile ilişkili konuları içerisinde yer alacak şekilde öğrencinin yaşına uygun olarak eğitim verilir (Arizona State Legislature, 2014). “Kaliforniya Devlet Okulları için Sağlık Çerçevesi” de cinsel istismarın önlenmesine yönelik eğitim içermektedir. Eğitim içerisinde sağlık bir ilişkinin özellikleri tartışılmakta ve potansiyel olarak zararlı ilişkilerin tanımlanması, akran baskının üstesinden gelme ve yüksek riskli davranışlardan kaçınma konuları yer almaktadır (State of California Law, 2014). Kolorado’da halk sağlığı ve çevre bakanlığı tarafından kapsamlı bir cinsellik programı oluşturulmuştur. Bu program kapsamında gençlere, flört ilişkisi içerisinde cinsel şiddeti önleme ve cinsel ve fiziksel şiddetin ortaya çıktığı durumları tanıma ve güvenli ve etkili bir şekilde nasıl yanıt verileceği konularında eğitim verilmektedir (Colorado Law, 2016). Connecticut’da sertifikalı öğretmen, yönetici ve öğrenci personeli için hizmet içi eğitim programının bir parçası olarak flört şiddeti ve aile içi şiddet konularında eğitim verilmektedir (State of Connecticut, 2010). Delaware’de politikalar, zorunlu raporlama ve gizlilik ilkeleri de dahil olmak üzere, adölesan flört şiddeti ve cinsel saldırı durumlarına yanıt vermek için ilgili okul tarafından bir protokol ve konu ile ilgili eğitimler verilmesini zorunlu kılmıştır. Yasa ayrıca, öğrencilerin sağlık ile ilişkili ders programlarına sağlıklı flört ilişkileri ile ilgili kapsamlı bir eğitimin eklenmesini gerektirmektedir (Delaware General Assembly, 2012). Türkiye’de flört şiddetine ilişkin yasal bir düzenleme bulunmamakla birlikte 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012)’a göre, şiddete uğramış veya şiddete uğrama tehlikesi içinde olan kadın, erkek herkes kanun kapsamı içerisinde yer almaktadır ve amaç şiddeti gerçekleşmeden önlemektir. Flört şiddeti açısından bakıldığında, flört şiddetine uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan kişinin ya da şiddete tanıklık eden birinin genel kolluk kuvvetlerine ya da Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat etmesi durumunda gerekli işlemlerin başlatılacağı düşünülebilir. Tüm bu yasal düzenlemelerin yanında, flört şiddetinin önlenmesine yönelik bazı önleme programlarına ilişkin araştırmalar da yapılmaktadır.

Taylor, Mumford ve Stein (2015) tarafından New York’ta 30 ortaokulda yapılan randomize kontrollü çalışmada, sınıf tabanlı verilen ‘Shifting Boundaries’ programının flört şiddetinin önlenmesine yönelik etkinliği değerlendirilmiştir. Çalışmaya toplam 117 6 ve

7.sınıf öğrencisi katılmıştır. Eğitimden 6 ay sonra, flört şiddeti uygulama ve flört şiddeti mağduriyeti oranlarının anlamlı derecede azaldığı belirtilmiştir. Flört şiddetinin önlenmesine yönelik olarak yapılan müdahalelerden biri de flört şiddetinin görgü tanığı olan üçüncü kişiler üzerinden yapılan çalışmalardır. Coker, Bush, Fisher, Swan, Williams, Clear ve arkadaşları (2016) tarafından 3 devlet üniversitesi birinci sınıf öğrencileri ile randomize kontrollü olarak yapılan çalışmada, müdahale grubu içerisinde yer alan öğrencilerde, psikolojik flört şiddeti mağduriyeti ve uygulama oranlarında azalma olduğu belirtilmiştir. “Gençler İçin İlişkilerde Saldıyı Yönetme Becerileri” (Date SMART) projesi de riskli cinsel davranışlar ve flört şiddetinin azaltılmasına yönelik olarak geliştirilen bir projedir. Çalışmada 109 kız öğrenci randomize olarak Date SMART ve eğitim gruplarına dağıtılmıştır. Haftada 2 saat olmak üzere altı hafta süren eğitimler sonunda Date SMART grubunda yer alan öğrencilerin cinsel flört şiddetine maruz kalma durumlarının azaldığı belirtilmiştir (Rizzo, Joppa, Barker, Collibee, Zlotnick ve Brown 2018).

Amerika Birleşik Devletleri'nin 11 merkezinde, Kaliforniya Mavi Kalkan Vakfı ve Robert Wood Johnson Vakfı işbirliğinde, ülke genelinde 11-14 yaşları arasındaki gençlerde flört şiddetinin önlenmesi ve sağlıklı ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla Start Strong (Sağlıklı İlişkilerin Geliştirilmesi) projesi geliştirilmiştir (Schubert 2015).

Flört Şiddeti ve Hemşirenin Roller

Hemşireler, sıklıkla gençlerin yoğun bulunduğu kampüs vb yerlerde bulunan sağlık merkezlerinde temel bakım veren kişilerdir ve şiddetin önlenmesine yönelik olarak hemşirelerin önemli rolleri bulunmaktadır (Ames, Glenn ve Simons 2012). Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN)'nin 2001 yılında belirlediği temada da “Hemşireler daima şiddete karşı, sizin için var” sloganıyla şiddet olaylarını önlemede hemşirenin önemli bir rol aldığını vurgulanmıştır.

Flört şiddetinin birincil korumasında amaç şiddetin ortaya çıkmasını önlemektir (Cornelius ve Resseguie 2007) ve flört şiddetinin önlenmesine yönelik olarak yapılması gerekenlerden biri risk altındaki gruplar ve kişiyi flört şiddetine yönelten faktörlerin belirlenmesidir (Niolon, Vivolo-Kantor, Latzman, Valle, Kuoh, Burton ve ark. 2015). Hemşireler, sağlık bakımında bir lider olarak kampüs ve okullarda yer alan sağlık merkezleri, öğrenci organizasyonları ve kamu güvenliği birimleri ile

işbirliği yaparak flört şiddeti konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik eğitimler düzenleyebilir ve bireyi flört şiddetine yönelten faktörlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapabilir (Ames, Glenn ve Simons 2012).

Flört şiddetinin ikincil korumasında ise amaç erken müdahale ve şiddetin durdurulmasıdır (Cornelius ve Resseguie 2007). Hemşirenin sekonder korumadaki rolleri ise şiddete uğrayan ve şiddeti uygulayan bireylerin saptanması, hemen müdahale edilerek şiddetin önlenmesidir (Tel 2002). Dünya’da her 3 gençten biri sağlıksız bir flört ilişkisi içerisinde yer almaktadır fakat suistimal edilen gençlerin büyük bir kısmı yardım arayışı içerisine girmemektedir ve yaş, cinsiyet, ırk/etnik, cinsel yönelim, flört şiddetine yönelik tutumlar, madde kullanımı ve flört şiddetine maruz kalma gibi faktörler bireylerin yardım arayışı davranışlarını etkilemektedir (Cho ve Huang 2017). Hemşireler, flört şiddetinin önlemeye yönelik olarak tüm bu faktörlerin farkında olmalıdır. Bunun yanında hemşirelerin, güvenliği sağlama, şiddet sonrasında mevcut durumu değerlendirme, bakım verme ve gerekli durumlarda ilgili kuruluşlara yönlendirme gibi rolleri de bulunmaktadır (Tel, 2002). Ayrıca hemşirelerin şiddet sonrası yaşanan fiziksel ve psikolojik sorunlara yönelik rehabilitasyonun sağlanması konusunda da sorumlulukları da bulunmaktadır. Tüm bunları yapabilmek için hemşirenin flört şiddetini etkileyen faktörler ve riskli gruplar konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaları gerekmektedir (Van Ouytsel, Walrave, Ponnet ve Temple 2016).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Şiddet, hem dünyada hem de ülkemizde sürekli olarak güncelliğini koruyan insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Şiddetin alt boyutlarından biri olan flört şiddeti ergenlerin/gençlerin flört ilişkilerinde zihinsel, ruhsal ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkileyen önemli bir sorundur. Flört şiddetinin ortaya çıkmasını etkileyen çeşitli risk faktörleri bulunmaktadır ve önemli faktörlerden biri de gençlerin flört şiddetine yönelik tutumlarıdır. Ülkemize özgü flört şiddeti risk faktörlerini saptayan çalışmalara ihtiyaç vardır. Böylece, şiddetin önlenmesine yönelik olarak risk faktörlerini dikkate alan önleme programlarının yapılması mümkün olabilecektir. Toplumun bütün kesimlerinde, bireyler ile çok yakın çalışan ve bütüncül bakım veren hemşirelerin de flört şiddetinin önlenmesi, tanınması ve tedavisine ilişkin önemli rolleri bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ali AZ, Ali NH.** Teen Dating Violence. *International Journal of Women Empowerment* 2015;1(1):30-2.
- Ames TL, Glenn LA, Simons LE.** Dating Violence: Promoting Awareness and Mitigating Risk Through Nursing Innovations. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners* 2014;26(3):143-7.
- Arizona State Legislature.** (2014). Instruction on dating abuse; definitions. Erişim Tarihi: 13.12.2018. <https://www.azleg.gov/FormatDocument.asp?inDoc=ars/15/00712-01.htm&Title=15&DocType=ARS>.
- Auslander W, Tlapek SM, Threlfall J, Edmond T, Dunn J.** Mental Health Pathways Linking Childhood Maltreatment to Interpersonal Revictimization During Adolescence for Girls in the Child Welfare System. *Journal of Interpersonal Violence* 2018;33(7):1169-91.
- Baker CK, Helm S, Bifulco K, Chung-Do J.** The Relationship Between Self-Harm and Teen Dating Violence among Youth in Hawaii. *Qualitative Health Research* 2015;25(5):652-67.
- Baker CK.** Dating Violence and Substance Use: Exploring the Context of Adolescent Relationships. *Journal of Interpersonal Violence* 2016;31(5):900-19.
- Black BM, Chido LM, Preble KM, Weisz AN, Yoon JS, Delaney-Black V ve ark.** Violence Exposure and Teen Dating Violence among African American Youth. *Journal of Interpersonal Violence* 2015;30(12):2174-95.
- Callaghan JE, Alexander JH, Sixsmith J, Fellin LC.** Beyond "Witnessing": Children's Experiences of Coercive Control in Domestic Violence and Abuse. *Journal of Interpersonal Violence* 2018;33(10):1551-81.
- Callahan MR, Tolman RM, Saunders DG.** Adolescent Dating Violence Victimization and Psychological Well-Being. *Journal of Adolescent Research* 2003;18(6):664-81.
- Cascardi M, Jouriles EN.** A Study Space Analysis and Narrative Review of Trauma-Informed Mediators of Dating Violence. *Trauma, Violence, & Abuse* 2018;19(3):266-85.
- Cho H, Huang L.** Aspects of Help Seeking among Collegiate Victims of Dating Violence. *Journal of Family Violence* 2017;32(4):409-17.
- Choi HJ, Elmquist J, Shorey RC, Rothman EF, Stuart GL, Temple JR.** Stability of Alcohol Use and Teen Dating Violence for Female Youth: A Latent Transition Analysis. *Drug and Alcohol Review* 2017;36(1):80-7.
- Choi HJ, Temple JR.** Do Gender and Exposure to Interparental Violence Moderate the Stability of Teen Dating Violence? Latent Transition Analysis. *Prevention Science* 2016;17(3):367-76.
- Cohen JR, Shorey RC, Menon SV, Temple JR.** Predicting Teen Dating Violence Perpetration. *Pediatrics* 2018; 141(4):e20172790. DOI: <https://doi.org/10.1542/peds.2017-2790>
- Coker AL, Bush HM, Fisher BS, Swan SC, Williams CM, Clear ER ve ark.** Multi-College Bystander Intervention Evaluation for Violence Prevention. *American Journal of Preventive Medicine* 2016;50(3):295-302.
- Colorado Law.** (2016). Comprehensive human sexuality education - legislative declaration - definitions - guidelines and content standards. Erişim Tarihi: 13.12.2018. <https://law.justia.com/codes/colorado/2016/title-22/general-and-administrative/article-1/section-22-1-128/>.
- Cornelius TL, Resseguie N.** Primary and Secondary Prevention Programs for Dating Violence: A Review of the Literature. *Aggression and Violent Behavior* 2007;12(3):364-75.
- Davis KC, Masters NT, Casey E, Kajumulo KF, Norris J, George WH.** How Childhood Maltreatment Profiles of Male Victims Predict Adult Perpetration and Psychosocial Functioning. *Journal of Interpersonal Violence* 2018;33(6):915-37.
- De Puy J, Hamby SL, Lindemuth C.** Teen Dating Violence in French-Speaking Switzerland: Attitudes and Experiences. *International Journal of Conflict and Violence* 2015;8(2):305-15.
- Debowska A, Boduszek D, Willmott D.** Psychosocial Correlates of Attitudes Toward Male Sexual Violence in a Sample of Financial Crime, Property Crime, General Violent, and Homicide Offenders. *Sexual Abuse* 2017;30(6):705-27.
- Delaware General Assembly.** (2012). An act amending title 14 of the Delaware code relating to school teen dating violence and sexual assault. Erişim Tarihi: 13.12.2018. <http://www.legis.delaware.gov/BillDetail?LegislationId=21654>.
- Diaz-Aguado MJ, Martinez R.** Types of Adolescent Male Dating Violence Against Women, Self-Esteem, and Justification of Dominance and Aggression. *Journal of Interpersonal Violence* 2015;30(15):2636-58.
- Dikmen HA, Özyayın T, Yılmaz SD.** Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti ile Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018;9(2):170-6.
- Earnest AA, Brady SS.** Dating Violence Victimization among High School Students in Minnesota: Associations with Family Violence, Unsafe Schools, and Resources for Support. *Journal of Interpersonal Violence* 2016;31(3):383-406.
- Foshee V A, Reyes HLM, Chen MS, Ennett ST, Basile KC, DeGue S ve ark.** Shared Risk Factors for the Perpetration of Physical Dating Violence, Bullying, and Sexual Harassment among Adolescents Exposed to Domestic Violence. *Journal of Youth and Adolescence* 2016;45(4):672-86.
- Foshee V, Bauman K, Linder F, Rice J, Wilcher R.** Typologies of Adolescent Dating Violence Identifying Typologies of Adolescent Dating Violence Perpetration. *Journal of Interpersonal Violence* 2007;22(5):498-519.
- Gage AJ.** Exposure to Spousal Violence in the Family, Attitudes and Dating Violence Perpetration among

- High School Students in Port-Au-Prince. *Journal of Interpersonal Violence* 2016;31(14):2445-74.
- Garthe RC, Sullivan TN, Behrhorst KL.** A Latent Class Analysis of Early Adolescent Peer and Dating Violence: Associations with Symptoms of Depression and Anxiety. *Journal of Interpersonal Violence* 2018;1-19.
- Gonzalez-Mendez R, Yanes JM, Ramírez-Santana G.** Witnessing Partner Violence: Exploring the Role of Partner Preferences on Dating Violence. *Journal of Interpersonal Violence* 2017;32(8):1235-48.
- Gressard A, Swahn MH, Tharp AT.** A First Look at Gender Inequality as a Societal Risk Factor for Dating Violence. *American Journal of Preventive Medicine* 2015;49(3):448-57.
- Haynes EE, Strauss CV, Stuart GL, Shorey RC.** Drinking Motives as a Moderator of the Relationship Between Dating Violence Victimization and Alcohol Problems. *Violence against Women* 2018;24(4):401-20.
- Hébert M, Moreau C, Blais M, Lavoie F, Guerrier M.** Child Sexual Abuse as a Risk Factor for Teen Dating Violence: Findings from a Representative Sample of Quebec Youth. *Journal of Child & Adolescent Trauma* 2017;10(1):51-61.
- Izaguirre A, Calvete E.** Exposure to Family Violence as a Predictor of Dating Violence and Child-to-Parent Aggression in Spanish Adolescents. *Youth & Society* 2017;49(3):393-412.
- Johnson RM, LaValley M, Schneider KE, Musci RJ, Pettoruto K, Rothman EF.** Marijuana Use and Physical Dating Violence among Adolescents and Emerging Adults: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Drug and Alcohol Dependence* 2017;174:47-57.
- Johnson RM, Parker EM, Rinehart J, Nail J, Rothman EF.** Neighborhood Factors and Dating Violence among Youth: A Systematic Review. *American Journal of Preventive Medicine* 2015;49(3):458-66.
- Jouriles EN, Choi HJ, Rancher C, Temple JR.** Teen Dating Violence Victimization, Trauma Symptoms, and Revictimization in Early Adulthood. *Journal of Adolescent Health* 2017;61(1):115-9.
- Karlsson ME, Temple JR, Weston R, Le VD.** Witnessing Interparental Violence and Acceptance Of Dating Violence as Predictors for Teen Dating Violence Victimization. *Violence Against Women* 2016;22(5):625-46.
- Karsberg S, Bramsen RH, Lasgaard M, Elklit A.** Prevalence and Characteristics of Three Subtypes of Dating Violence among Danish Seventh-Grade Students. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology* 2018;6(1):16-27.
- Kaukinen C.** Dating Violence among College Students the Risk and Protective Factors. *Trauma, Violence, & Abuse* 2014;15(4):283-96.
- Livingston JA, Eiden RD, Lessard J, Casey M, Henrie J, Leonard KE.** Etiology of Teen Dating Violence among Adolescent Children of Alcoholics. *Journal of Youth and Adolescence* 2018;47(3):515-33.
- Milner AN, Baker EH.** Athletic Participation and Intimate Partner Violence Victimization: Investigating Sport Involvement, Self-Esteem, and Abuse Patterns for Women and Men. *Journal of Interpersonal Violence* 2017;32(2):268-89.
- Mulawa M, Kajula LJ, Yamanis TJ, Balvanz P, Kilonzo MN, Maman S.** Perpetration and Victimization of Intimate Partner Violence among Young Men and Women in Dar Es Salaam, Tanzania. *Journal of Interpersonal Violence* 2018;33(16):2486-511.
- Nahapetyan L, Orpinas P, Song X, Holland K.** Longitudinal Association of Suicidal Ideation and Physical Dating Violence among High School Students. *Journal of Youth and Adolescence* 2014;43(4):629-40.
- Niolon PH, Vivolo-Kantor AM, Latzman NE, Valle LA, Kuoh H, Burton T ve ark.** Prevalence of Teen Dating Violence and Co-Occurring Risk Factors among Middle School Youth in High-Risk Urban Communities. *Journal of Adolescent Health* 2015;56(2):5-13.
- O'Keefe M.** Teen dating violence: A Review of Risk Factors and Prevention Efforts. *National Electronic Network on Violence Against Women* 2005;1:1-5.
- Offenhauer P, Buchalter A.** Teen dating violence: A Literature Review and Annotated Bibliography. In a report prepared by the Federal Research Division, Library of Congress under an interagency agreement with the Violence and Victimization Research Division, National Institute of Justice 2011.
- Olson EC, Rickert VI, Davidson LL.** Identifying and Supporting Young Women Experiencing Dating Violence: What Health Practitioners Should Be Doing NOW. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology* 2004;17(2):131-6.
- Ozaki R, Otis MD.** Gender Equality, Patriarchal Cultural Norms, and Perpetration of Intimate Partner Violence: Comparison of Male University Students in Asian and European Cultural Contexts. *Violence Against Women* 2017;23(9):1076-99.
- Özdere M, Kürtül N.** Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Social Science Development Journal* 2018;3(9):123-36.
- Parker EM, Bradshaw CP.** Teen Dating Violence Victimization and Patterns of Substance Use among High School Students. *Journal of Adolescent Health* 2015;57(4):441-7.
- Parker EM, Debnam K, Pas ET, Bradshaw CP.** Exploring the Link Between Alcohol and Marijuana Use and Teen Dating Violence Victimization among High School Students: The Influence of School Context. *Health Education & Behavior* 2016;43(5):528-36.
- Qu J, Wang L, Zhao J.** Correlates of Attitudes Toward Dating Violence among Police Cadets in

China. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 2018;62(16):4888-903.

Reidy DE, Smith-Darden JP, Cortina KS, Kernsmith RM, Kernsmith PD. Masculine Discrepancy Stress, Teen Dating Violence, and Sexual Violence Perpetration among Adolescent boys. *Journal of Adolescent Health* 2015;56(6):619-24.

Reyes HLM, Foshee VA, Niolon PH, Reidy DE, Hall JE. Gender Role Attitudes and Male Adolescent Dating Violence Perpetration: Normative Beliefs As Moderators. *Journal of Youth and Adolescence* 2016;45(2):350-60.

Rizzo CJ, Joppa M, Barker D, Collibee C, Zlotnick C, Brown LK. Project Date SMART: A Dating Violence (DV) and Sexual Risk Prevention Program for Adolescent Girls with Prior DV Exposure. *Prevention Science* 2018;1-11.

Rizzo CJ, Joppa MC, Barker D, Zlotnick C, Warren J, Saint-Eloi Cadely H ve ark. Individual and Relationship Characteristics of Adolescent Girls with Histories of Physical Dating Violence. *Journal of Interpersonal Violence* 2017;1-26.

Schubert K. Building a Culture of Health: Promoting Healthy Relationships and Reducing Teen Dating Violence. *Journal of Adolescent Health* 2015;56(2):3-4.

Shorey RC, Fite PJ, Choi H, Cohen JR, Stuart GL, Temple JR. Dating Violence and Substance Use as Longitudinal Predictors of Adolescents' Risky Sexual Behavior. *Prevention Science* 2015;16(6):853-61.

State of California Law. (2014). State Educational Commissions and Committees: Instructional Quality Commission. Erişim Tarihi: 13.12.2018. http://leginfo.ca.gov/faces/codes_displaySection.xhtml?lawCode=EDC&sectionNum=33545.

State of Connecticut. (2010). An act concerning education and the reduction of domestic violence.

Erişim Tarihi: 13.12.2018. <https://www.cga.ct.gov/2010/ACT/PA/2010PA-00091-R00HB-05315-PA.htm>.

Şenol D, Yıldız S. Kadına Yönelik Şiddet Algısı Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları 2013.

Taylor BG, Mumford EA, Stein ND. Effectiveness of "Shifting Boundaries" Teen Dating Violence Prevention Program for Subgroups of Middle School Students. *Journal of Adolescent Health* 2015;56(2):20-6.

Tel H. Gizli Sağlık Sorunu: Ev İçi Şiddet Ve Hemşirelik Yaklaşımları. C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2002;6(2):1-9.

Temple JR, Choi HJ, Reuter T, Wolfe D, Taylor CA, Madigan S ve ark. Childhood Corporal Punishment and Future Perpetration of Physical Dating Violence. *The Journal of Pediatrics* 2018;194:233-7.

Vagi KJ, Olsen EOM, Basile KC, Vivolo-Kantor AM. Teen Dating Violence (Physical and Sexual) among US High School Students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. *JAMA Pediatrics* 2015;169(5):474-82.

Van Ouytsel J, Ponnet K, Walrave M, Temple JR. Adolescent Cyber Dating Abuse Victimization and its Associations with Substance Use, and Sexual Behaviors. *Public health* 2016;135:147-51.

Van Ouytsel J, Ponnet K, Walrave M. The Associations of Adolescents' Dating Violence Victimization, Well-Being and Engagement in Risk Behaviors. *Journal of Adolescence* 2017;55:66-71.

Van Ouytsel J, Torres E, Choi HJ, Ponnet K, Walrave M, Temple JR. The Associations between Substance Use, Sexual Behaviors, Bullying, Deviant Behaviors, Health, and Cyber Dating Abuse Perpetration. *The Journal of School Nursing* 2017;33(2):116-22.